

فنون تدریس کنش های زبانی

محمدجواد رضایی
مریی دانشگاه یزد

Abstract

English language teaching in high schools has suffered from certain shortcomings. Past teaching techniques have led to the passive understanding of the language, without any capacity to use it. On the other hand, communicative language teaching methods have emphasized the importance of language use rather than language usage.

The present article tries to investigate the role of "language functions" in high school English textbooks. The writer has identified four stages in teaching language functions: (1) preparation (2) reading and discussion (3) repetition (4) communicative drills. The article then enumerates various techniques in each of the above language use/ communicative drills mentioned stages.

Key Words: Language functions, Language teaching, Communicative drills

چکیده فارسی:

نقش های زبانی (Language Functions) یکی از بخش های کتب زبان دوره متوسطه است که متأسفانه برخی از دبیران، به تدریس مناسب آن توجه چندانی ندارند. در این مقاله، ضمن برشمردن دلایل بی توجهی به این بخش از زبان، نویسنده سعی کرده تا تاریخچه نظری این روش را که بر مبنای روش نقشی - مفهومی (Functional- Notional) است، بررسی کند. در ادامه این مقاله، فنون تدریس نقش های زبانی مورد بحث قرار گرفته است. این فنون عبارتند از:

۱. ایجاد آمادگی؛ ۲. خواندن و بحث؛ ۳. تکرار؛ ۴. تمرین کاربردی.

در پایان، نویسنده کوشیده است تا نقش تمرین های کاربردی متعدد را در فرایند تدریس نقش های زبانی مرور و بررسی کند. **واژه های کلیدی:** کنش های زبان، تدریس زبان، تمرین های ارتباطی

مقدمه

همه کسانی که با آموزش زبان انگلیسی سروکار دارند، بخوبی بر این مسأله واقف اند که یادگیری این زبان بدون دستیابی به مهارت های گفتاری، کوششی ناقص است. یکی از بخش های کتب زبان دوره دبیرستان که با هدف تقویت مهارت های گفتاری تنظیم شده است، بحث درباره نقش های زبانی است. «نقش های زبانی» به آن دسته از مقوله های رفتار، از قبیل بیان درخواست، شکایت، عذرخواهی، پیشنهاد و یا تمجید اطلاق می شود که زبان آموز می تواند با یادگیری آن، با مخاطب خود بهتر ارتباط برقرار کند. در این بخش از کتاب های درسی سعی شده است که زبان آموزان در قالب گفت و گوهای کوتاه با نقش های مختلف زبانی آشنا شوند و از این طریق، مهارت گفتاری خویش را تقویت کنند. در این مقاله، فنون تدریس این مهارت را از زوایای مختلف بررسی می کنیم.

دلایل بی توجهی به نقش های زبانی

جای تعجب است که با وجود اهمیت مهارت های گفتاری در آموزش زبان، نقش های زبانی آن طور که شایسته است، مورد توجه برخی از دبیران محترم زبان قرار نگرفته است. دلایل این امر را می توان در سه مورد مهم خلاصه کرد:

● نخست آن که، گروهی بر این باورند که هدف اصلی از یادگیری زبان در مقطع دبیرستان، فراگیری مهارت خواندن است. به عقیده این دسته از افراد، به جای تدریس مهارت های گفتاری در مدارس، این کار باید در آموزشگاه های زبان و یا نزد معلمان خصوصی صورت گیرد. دلیل عمده پیدایش این اعتقاد می تواند کثرت تعداد دانش آموزان در کلاس های درس باشد.

● دلیل دوم از دیدگاه برخی دیگر از معلمان این است که با توجه به حجم زیاد مطالب که باید در دوره معینی تدریس شوند، وقت چندانی را نمی توان به تدریس نقش های زبانی اختصاص داد. از این رو، این دسته از افراد، زبان آموزان را صرفاً ملزم به حفظ عنوان و نمونه نقش های زبانی می کنند و در واقع از کنار این بخش به آسانی می گذرند. علت دیگری که در عملکرد برخی دیگر از معلمان مشاهده می شود، این است که ارزشیابی نهایی عمدتاً کتبی است و توانش گفتاری زبان آموزان سنجیده

نمی شود. در واقع، مطالب مطرح شده در ارزشیابی نهایی، صرفاً براساس حفظ گفت و گوهاست و در نتیجه، از نظر این افراد نیازی به صرف وقت برای موارد خارج از زمینه های ارزشیابی نهایی احساس نمی شود. بی شک این پدیده ناشی از آن است که اکثر دبیران زبان به توانایی نوشتاری زبان آموزان بیش تر اهمیت می دهند تا به سطح زبان گفتاری آن ها. به هر حال، این افراد معتقدند که تدریس زبان باید منحصر به ارائه تمرین جهت آمادگی برای پاسخ به سؤال های امتحانی باشد.

تاریخچه

پایه های نظری نقش های زبانی به عنوان زیربنای روش «نقشی- مفهومی» (Functional- Notional) در نظر گرفته شده است. این روش که زیرمجموعه ای از «مکتب ارتباطی زبان» (Communicative Language Teaching) محسوب می شود، در پی تلاش شورای فرهنگی اروپا در اوایل دهه ۱۹۷۰ پدید آمد. (چستین: ۱۹۸۸، ۱۰۵) تعداد زیادی از زبان شناسان و دست اندرکاران آموزش زبان نسبت به تدریس روش «دستور- ترجمه» و «شنیداری- گفتار» ناخشنود بودند و به این نتیجه رسیدند که زبان آموزان از این طریق قادر به یادگیری واقعی و عملی زبان نیستند و نمی توانند به طور صحیح با استفاده از زبان و عبارات مناسب به زبان مقصد دست یابند و با فضای فرهنگی مورد نظر ارتباط برقرار کنند. فینیاکارو و برامفیت (۱۹۸۳، ۱۲) دیدگاهی را که منجر به توسعه روش «نقشی- مفهومی» شد، به این صورت شرح می دهند: «توصیف زبان به جای تکیه بر موارد دستوری نظیر مدل های سنتی تدریس زبان، می تواند به صورت بسیار مناسب تری بر مبنای آنچه مردم می خواهند با آن انجام دهند (نقش)، دسته بندی شود.»

در این روش، زبان به جای توصیف شدن بر مبنای موارد دستوری، براساس نقش ها و مفاهیم دسته بندی می شود. منظور از نقش (function) آن چیزی است که افراد می خواهند با زبان انجام دهند. برای مثال، ما از زبان برای سلام و احوالپرسی، عذرخواهی، تشویق، توصیه یا تمجید استفاده می کنیم. منظور از مفهوم (Notion) آن چیزی است که افراد می خواهند از طریق کاربرد زبان بیان کنند. به عنوان نمونه، ما از زبان برای ابراز معانی خاص، زمان و مکان، اندازه، سن و یا مقایسه استفاده می کنیم و در واقع، مفهوم به «صورت ظاهری زبان» که همان «واژگان و نحو» است، اطلاق می شود که می تواند برای بیان نقش های زبان به کار گرفته شود.

در روش «نقشی- مفهومی»، نقش زبان، ایجاد ارتباط است. از این رو زبان، به عنوان ابزار ارتباطی و نه به عنوان مجموعه ای

تدریس شده، همان مطالب مورد نیاز آن هاست، خود به خود نسبت به یادگیری مطالب علاقه مند می شوند.

نقش معلم در این حال، ایجاد فضای صمیمی به منظور یادگیری است. این امر سبب مشارکت هرچه بیش تر زبان آموزان در فرآیند یادگیری می شود. در این مرحله، معلم می تواند پیرامون موضوع مورد بحث به گفت و گو پردازد و موارد کاربرد نقش زبانی را برای زبان آموزان تشریح کند تا نسبت به موضوع آگاهی بیش تری حاصل کنند.

برای جلب توجه زبان آموزان، می توان گفت و گوهای قبلی را که تا حدی با موضوع بحث مرتبط است، یادآوری و مرور کرد. گهگاه نیز می توان با نشان دادن تصویر از زبان آموزان خواست تا موضوع گفت و گو را تشخیص دهند.

مرحله دوم: خواندن و بحث

در این مرحله، معلم گفت و گو را قرائت می کند. در هنگام خواندن باید سعی شود که مطالب به صورت واضح، طبیعی و با سرعت معمول ادا شود و از خواندن کلمه به کلمه اجتناب گردد. در حین این عمل، زبان آموزان فرصت حدس زدن و اندیشیدن درباره معانی و شکل های به کار رفته در متن گفت و گو را خواهند داشت. پس از قرائت گفت و گو، معلم می تواند در مورد معنای متن مورد نظر به بحث پردازد. والتر ماتریک (۱۹۹۰، ۵) نکاتی را به شرح زیر در این زمینه متذکر می شود:

الف: معنای لغات یا عباراتی که برای دانش آموزان تازه گی دارد و یا مشکل به نظر می رسد. معانی لغات و عبارات جدید را می توان از طریق تصاویر، اشیای واقعی، پانتومیم، زبان اشاره و در صورت ضرورت، از طریق ترجمه توضیح داد.

ب: بحث درباره بافت متن که منظور، زمان و مکان وقوع متن، نقش افراد و احساسات، یا اهداف احتمالی این افراد در بیان مطالب است.

پ: بحث درباره سبک مورد استفاده در متن؛ یعنی این که آیا متن مورد نظر رسمی است یا غیررسمی و محاوره ای؛ مؤدبانه است یا خیر و نظایر آن.

ت: بحث درباره آهنگ صدا که با آن جملات و عبارات ادا می شود.

ث: بحث درباره آنچه دانش آموزان ممکن است در موارد مشابه بیان کنند.

باید دقت کرد که مرحله خواندن و توضیح، مدت زیادی به طول نینجامد؛ چون ممکن است در این صورت زبان آموزان علاقه و اشتیاق خود را از دست بدهند. نیازی نیست که معلم درباره نکات گرامری بحث کند. هدف این است که به زبان آموزان

از ساختارهای دستوری مطرح می شود. به عبارت دیگر، تأکید بر استفاده ارتباطی (use) زبان است و نه استفاده دستوری آن (usage). در این روش، به جای استفاده از ساختارهای دستوری برای تهیه و تنظیم مطالب آموزش جهت تدریس، از نقش ها به عنوان واحد تدریس زبان استفاده می شود و محتوای مطالب درس، مجموعه ای از نقش ها و مفاهیمی است که زبان آموزان در موقعیت های مختلف زندگی روزمره خود با آن سرو کار دارند. روش «نقشی- مفهومی» از موقعیت های واقعی که ارتباط را ضروری می سازد، بهره می گیرد. معلم، موقعیتی را برای زبان آموز فراهم می آورد که به احتمال زیاد در زندگی واقعی خود با آن مواجه خواهد شد. انگیزه زبان آموزان به سبب انگیزه ای است که در برقراری ارتباط بر مبنای روش های معنادار و در قالب عناوین معنادار می باشد.

مراحل تدریس نقش های زبانی

نقش های زبانی را می توان در چهار مرحله تدریس کرد. در این جا هر یک از این موارد را جداگانه بررسی می کنیم. باید دانست که با توجه به کوتاه بودن دامنه توجه زبان آموزان، مطالب باید به گونه ای طراحی شود که طول زمان تدریس بین پانزده تا بیست دقیقه باشد. این مراحل عبارتند از:

۱. ایجاد آمادگی؛
۲. خواندن و بحث؛
۳. تکرار؛
۴. تمرین کاربردی.

مرحله اول: ایجاد آمادگی

هدف از این مرحله، ایجاد میل و رغبت در زبان آموزان نسبت به نقش های زبانی است. در اصطلاح «رغبت» به محرکی اطلاق می شود که نیروی فعالیت را افزایش می دهد. برای آن که زبان آموزان در ضمن یادگیری فعال تر شوند، باید به موضوعی که می خواهند فرا بگیرند، علاقه مند باشند. برای ایجاد رغبت، لازم نیست که موضوع درسی را به طور تصنعی جالب نشان دهیم. همین که مطالب براساس نیازهای زبان آموزان تنظیم شده باشد و به آنان در استفاده ارتباطی از زبان کمک کند، برای برانگیختن رغبت آن ها کافی است. یکی از مزایای روش «نقشی- مفهومی» این است که در آن، مطالب آموزشی بر مبنای نیازهای زبان آموزان تنظیم می شود. در واقع می توان گفت که توجه به نیازهای زبان آموزان، خصیصه اصلی روش «نقشی- مفهومی» است. به این ترتیب، وقتی زبان آموزان احساس کنند که مطالب

و فنون متعددی وجود دارد که می توان با در نظر گرفتن سطح کلاس و توانایی زبان آموزان در موقعیت های مناسب از آن ها بهره جست. در این جا به برخی از این فنون اشاره می شود:

تمرینات زنجیره ای

این نوع تمرین به سه روش زیر می تواند صورت پذیرد (فینیکارو، ۹۰):

الف: زبان آموز اول از زبان آموز دوم سؤالی می کند و زبان آموز دوم جواب می دهد. زبان آموز سوم از زبان آموز چهارم همین سؤال را می پرسد و زبان آموز چهارم به او پاسخ می دهد. به این ترتیب، زنجیره گفتار ادامه می یابد. به مثالی از نقش زبانی درس ششم کتاب اول دبیرستان توجه کنید:

st. 1: I weigh about 50 kg. How much do you weigh?

st. 2: I weigh about 45 kg.

st. 3: I weigh about 52 kg. How much do you weigh?

st. 4: I weigh about 42 kg.

ب: زبان آموز اول از زبان آموز دوم سؤال می کند. زبان آموز دوم به آن سؤال پاسخ می دهد و خود همان سؤال را از زبان آموز سوم می پرسد. زبان آموز سوم به سؤال او جواب می دهد و مجدداً همان را از دانش آموز چهارم می پرسد. به این ترتیب، زنجیره گفتار ادامه می یابد. به مثالی از نقش های زبانی درس هفتم کتاب دوم دبیرستان توجه کنید:

st. 1: (turns to st. 2): What's the weather like in Tehran?

st. 2: It's quite nice (turns to st.3) what's the weather like in Tabri?

st. 3: It's very cold. (turns to st.4) What's the weather like in Bandar Abbas?

پ: زبان آموز اول از زبان آموز دوم سؤال می کند. زبان آموز دوم پاسخ می دهد. حال، زبان آموز سوم با اشاره به زبان آموز دوم از زبان آموز چهارم سؤال می کند و در آن سؤال، ضمیر you به he تبدیل می شود. آن گاه زبان آموز چهارم جواب می دهد. در این حال، زبان آموز پنجم از زبان آموز ششم سؤال اصلی را می پرسد. به این صورت گفت و گو ادامه می یابد. به مثالی از نقش زبانی درس پنجم از کتاب سال سوم دبیرستان توجه کنید:

st. 1: How do you usually go to school?

st. 2: I usually go by bicycle.

st. 3: (turning to st. 4 and pointing to st. 2) How does he usually go to school?

یاد داده شود: «چگونه از زبان، استفاده ارتباطی کنند.» ضرورتی ندارد که به طور مفصل درباره تمام نکات معنایی صحبت شود؛ بلکه هدف، فهم مطالب اصلی است؛ تا حدی که زبان آموزان بتوانند در مراحل بعدی به تمرین بپردازند و عملاً آن را در موقعیت های مشابه مورد استفاده قرار دهند.

مرحله سوم: تکرار

در این مرحله، بعد از آن که زبان آموزان معنای گفت و گو را فهمیدند، معلم چندین بار جملات آن را تکرار می کند و به دنبال آن، زبان آموزان نیز آن ها را تکرار می کنند. طبق نظر پالستون و پرودر (۱۹۶۷، ۱۲)، تمرین هایی که در آن زبان آموزان صرفاً به تکرار جمله ای می پردازند، می تواند در ایجاد حافظه جنبشی یعنی آموزش «مهارت های حرکتی- ادراکی» مفید باشد. تکرار جملات همچنین می تواند از نظر صحت و وضوح به تلفظ صحیح کمک کند.

تکرار از نظر فینیکارو (۱۹۶۴، ۶۸) به سه عامل بستگی دارد:

الف: آیا زبان آموزان قبلاً در جایی دیگر با تلفظ این کلمات و عبارات آشنا شده اند؟

ب: آیا لغت یا عبارت در بافتی جدید به کار رفته است؟

پ: آیا عبارات مطرح شده، مشابه عبارات زبان مادری زبان آموزان است یا خیر؟

در مرحله بعد، معلم می تواند از یکی از زبان آموزان که پیشرفت بیش تری داشته است، بخواهد که در ابتدا، شروع به خواندن کند. این امر، این امکان را به زبان آموزان ضعیف تر می دهد تا بتوانند خطاهای احتمالی خود را برطرف سازند. آن گاه از یکی از زبان آموزان قوی تر خواسته می شود تا گفت و گو را با معلم تمرین کنند و بعد از آن، نقش های طرفین گفت و گو جابه جا می شود. در این حال، معلم می تواند کلاس را به دو گروه تقسیم کند و از هر گروه بخواهد که نقش یکی از طرفین گفت و گو را اجرا کنند. پس از تکرار گروهی زبان آموزان، می توان از زبان آموزان ضعیف تر خواست تا جملات گفت و گو را تکرار کنند.

مرحله چهارم: تمرین کاربردی

در این مرحله، معلم تلاش می کند تا نقش های زبانی را در موقعیت های جدید مطرح کند و از این طریق، عملاً زبان آموزان را به کاربرد نقش های زبانی تشویق کند. در این راستا، مهارت ها

تصویر می‌توان از فرهنگ‌های مصور استفاده کرد. تصاویر را در موارد متعددی می‌توان به کار گرفت؛ مثلاً معلم، تصویری را به زبان آموزان نشان می‌دهد و از آن‌ها می‌خواهد که با توجه به تصویر مورد نظر گفت و گویی را مطرح کنند. البته این تصویر را می‌توان روی تابلو ترسیم کرد و از زبان آموزان سؤال‌هایی پیرامون آن پرسید. یکی از این نمونه‌ها، مربوط به درس ششم از کتاب سال اول دبیرستان است. معلم ابتدا درباره شناسایی خود (چهره و نوع پوشش) جملاتی را به زبان انگلیسی بیان می‌کند. آن‌گاه تصویری را به دانش آموزان نشان می‌دهد و از آن‌ها می‌خواهد تا فرد مورد نظر در تصویر را از لحاظ سن و سال، قد و قامت، نوع پوشش، وزن، رنگ مو و چهره توصیف کنند.

در موقعیتی دیگر، معلم بعد از نشان دادن تصویری به زبان آموزان از آن‌ها می‌خواهد تا به سؤال‌هایی براساس تصویر پاسخ بگویند. مثلاً اگر تصویر درباره اعضای یک خانواده باشد، می‌توان سؤال‌هایی از این قبیل را مطرح کرد:

How many people are there in this picture?

Which one is Mr. Akrami?

What does he look like?

What's his nationality?

در مثالی دیگر، معلم تصویری را به دانش آموزان نشان می‌دهد که در آن، قیمت کالاهای مختلف موجود در مغازه‌ای درج شده باشد. آن‌گاه سؤال‌هایی درباره قیمت کالاهای مختلف موجود در تصویر از زبان آموزان می‌پرسد. (درس چهارم از کتاب زبان سال دوم دبیرستان) به عنوان مثال:

How much is the tea?

How much does a box of matches cost?

What's the price of a bar of soap?

استفاده از نقشه

با آوردن نقشه شهر یا منطقه سکونت زبان آموزان به کلاس و یا با ترسیم نقشه روی تابلو می‌توان سؤال‌هایی را از زبان آموزان پرسید. استفاده از نقشه می‌تواند توانایی زبان آموزان در راهنمایی کردن و آدرس دادن به افراد مختلف را تقویت کند. از این روش می‌توان برای تدریس نقش زبانی درس هفتم از کتاب سال سوم دبیرستان که تحت عنوان «آدرس دادن» است، استفاده کرد.

در مثالی دیگر، معلم، نقشه محله یا منطقه سکونت زبان آموزان را روی تابلو ترسیم می‌کند و آن‌گاه از یکی از زبان آموزان می‌خواهد که در کنار تابلو بایستد و دستورهای وی را با استفاده از خط کش اجرا کند. به عنوان نمونه، معلم از زبان آموزی می‌پرسد:

How do you get to school from your house?

در این جا، زبان آموز مورد نظر با استفاده از خط کش، نحوه

st. 4: He usually goes by bicycle.

ایفای نقش

این روش را می‌توان برای تجسم عینی موضوع‌هایی که برای نمایشنامه مناسب هستند، به کار گرفت. در این فعالیت، از زبان آموزان خواسته می‌شود تا در جایگاه شخصیت‌های مختلف ایفای نقش و موقعیت مورد نظر را به صورت نمایش اجرا کنند. مزیت این روش، ایجاد تمرکز حواس و ارتباط عاطفی میان اجراکنندگان نقش و مشاهده کنندگان است. هر قدر ایفای نقش همراه با تجهیزات و وسایل بیش تر باشد، یادگیری مطالب می‌تواند راحت تر و خاطره آمیزتر باشد. این روش در مورد اکثر نقش‌های زبانی کتب زبان دبیرستان قابل اجراست و براحتی می‌توان از آن بهره گرفت. در این جا، معلم تصمیم می‌گیرد که آیا ایفای نقش می‌تواند در همان جلسه انجام شود و یا نیاز به وسایل خاصی دارد که باید آن را در جلسه بعد فراهم کند. البته شکل مطلوب تر آن است که معلم با همکاری زبان آموزان، وسایل مورد نیاز را از قبل فراهم کند. در بسیاری از درس‌ها، برای ایفای نقش، استفاده از تجهیزات موجود در کلاس درس کفایت می‌کند. برای نمونه، نقش زبانی درس چهارم از کتاب زبان سال دوم دبیرستان درباره پرسیدن قیمت است. معلم می‌تواند با همکاری زبان آموزان، موقعیتی را فراهم آورد که در آن یک زبان آموز نقش فروشنده لباس و زبان آموز دیگر نقش مشتری را اجرا کند. در این تمرین، مشتری قصد دارد که قیمت جنس مورد نظر را تا حد امکان کاهش دهد. در این جا، معلم می‌تواند خود نقش فروشنده را اجرا کند و از زبان آموزان بخواهد تا قیمت چیزی را بپرسند و در مورد هر جنس به چانه زنی بپردازند. پس از پایان این تمرین، می‌توان در مورد محتوا و چگونگی اجرای نمایشنامه بحث کرد.

توصیف موقعیت

در این روش، معلم موقعیتی را برای زبان آموزان مجسم می‌کند و آن‌گاه از آن‌ها می‌پرسد: «چنین موقعیتی را چگونه می‌توان به زبان انگلیسی بیان کرد؟» برای نمونه، معلم از زبان آموزان می‌پرسد که اگر بخواهند مقداری پول از دوستان قرض بگیرند، چگونه می‌توانند این موضوع را به صورت مؤدبانه بیان کنند و جواب مثبت یا منفی این درخواست چگونه می‌تواند باشد؟

استفاده از تصویر

یکی از ویژگی‌های معلم خوب آن است که مجموعه‌ای از تصاویر مرتبط با مسایل زبان آموزی را در اختیار داشته باشد تا بتواند جهت سهولت امر تدریس از آن‌ها استفاده کند. برای تهیه

منابع

- Al-Arishi, A. Y. (1994). **Role play, real play and surreal play in the ESOL Classroom**. *ELT Journal*, 48/4: 337- 346.
- Birjandi, P. et al. (1998). **English Book One**. Iran: Ministry of Education.
- Birjandi, P. et al. (1998). **English Book Two**. Iran: Ministry of Education.
- Birjandi, P. et al. (1998). **English Book Three**. Iran: Ministry of Education.
- Broughton, G. et al. (1994). **Teaching English as a Foreign Language**. Great Britain: T. J. Press (Padstow) Ltd.
- Brumfit, C. (1984). **Communicative methodology in language teaching: The roles of fluency and accuracy**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chastain, R. (1988). **Developing Second Language Skills**. U.S.A: Harcourt Brace Jovanovich, Inc.
- Dorcy, G. N. (1964). **Games for Second Language Teaching**. McGraw Hill.
- Finocchiaro, M. (1964). **Teaching Children Foreign Languages**. U.S.A: McGraw Hill.
- Harrison, J. et al. (1974). **Topic English**. London. Macmillan Education limited.
- Materyek, W. (1990). **Communicating in English Functions**. London: Cambridge University Press.
- Paulston, C. B. & Bruder M. N (1976). **Teaching English as a Second Language: Techniques and Procedures**. Cambridge, Mass: Winthrop Publishers Inc.
- Seedhouse, P. (1996). **Classroom Interaction:**

آمدن به مدرسه را نشان می دهد و آن را به زبان انگلیسی بیان می کند.

استفاده از بازی های زبانی

بازی های زبانی سبب افزایش روحیه همکاری و صمیمیت بین زبان آموزان می شود و فضای کلاس درس را پرنشاط می کند. برخی از مطالب نقش های زبانی با بازی های زبانی متناسب هستند در این جا به دو مورد از آن ها اشاره می شود. برای تمرین نقش زبانی درس ششم از کتاب زبان سال سوم دبیرستان که موضوع آن «بحث درباره شغل» (Talking about one's job) است، معلم در ذهن خود شغلی را مجسم می کند و آن گاه از زبان آموزان می خواهد که با طرح سؤال هایی، شغل مورد نظر را حدس بزنند. سؤال هایی از قبیل:

Who do you work with?

What does your job involve?

What company are you with?

در مثالی دیگر، معلم در ذهن خود شهری را مجسم می کند و از دانش آموزان می خواهد که با پرسش درباره آب و هوای آن شهر، منطقه مورد نظر را حدس بزنند. این بازی زبانی را می توان در تدریس هفتم از کتاب دوم دبیرستان به کار برد. بی شک، همه دبیران زبان بر این نکته واقفند که تأکید بر ارتباط شفاهی از طریق تدریس نقش های زبانی می تواند انگیزش زبان آموزان را در یادگیری زبان تقویت کند. بنابراین، باید تلاش کرد تا زبان آموزان نقش های زبانی را به صورت مستمر و در قالب تمرین های متعدد فراگیرند و هیچ گاه نباید زبان آموزان را به حفظ سرسری نقش های زبانی تشویق یا وادار کرد.

Possibilities and Impossibilities. *ELT Journal*, 50/1: 16- 42.

Stanislawczyk, I. E. (1976). **Creativity in the Language Classroom**. U.S.A: Newbury House Publishers.